

साझा कुरा

हाम्रो कुरा

बागमती प्रदेशको बजेट प्रभावकारी कार्यान्वयनमा चुनौती

बागमती प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०७९/८० को लागि नयाँ नीति तथा कार्यक्रम एवम् बजेट सार्वजनिक गरेको छ । प्रदेश सरकारले कूल ७० अर्ब ९३ करोड ९२ लाख रुपैयाँ बराबरको बजेट सदनमा प्रस्तुत गरेको थियो । अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक सर्वसम्मत र विनियोजन विधेयक बहुमतले पारित गरेको छ । यससंगै बागमती प्रदेशको आगामी आर्थिक वर्षको लागि चालुतर्फ १९ अर्ब दुई करोड, पूजीगततर्फ ४१ अर्ब ५६ करोड, वित्तीय हस्तान्तरणतर्फ आठ अर्ब र वित्तीय व्यवस्थापनतर्फ दुई अर्ब बजेट विनियोजन भएको छ । बजेटमा सबैभन्दा बढी भौतिक पूर्वाधार विकासतर्फ २४ अर्ब, कृषि तथा पशुपक्षी मन्त्रालयतर्फ चार अर्ब ४९ करोड ३० लाख, स्वास्थ्यतर्फ चार अर्ब ८९ करोड २३ लाख र सामाजिक विकासतर्फ तीन अर्ब ७७ करोड तीन लाख रुपैयाँ बजेट विनियोजन भएको छ । प्रदेश गौरवको रूपमा खासै ठूला योजनालाई अगाडि नसारेको बागमती प्रदेश सरकारले तीन वटा सुरुङमार्ग, रासायनिक मल उद्योग स्थापनाको सम्भाव्यता अध्ययन तथा कृषि औजार उत्पादन कारखाना स्थापनाको लागि बजेट विनियोजन गरेको छ । प्रदेश सरकारले पेट्रेलियम पदार्थको मुल्य बृद्धि भएसँगै विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन हुने सवारीसाधनको चार्ज गर्नका लागि चार्जिङ स्टेशन स्थापना गर्ने कार्यका लागि बजेट विनियोजन गरेको छ । यसै मुख्यमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रममा १५ करोड रुपैयाँ विनियोजन गरेर १० हजार जनालाई स्वरोजगार बनाउने योजना प्रदेश सरकारको छ । किसानलाई दिइँदै आएको वितरणमुखी अनुदान कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउने लक्ष्यसहित निर्वाजी ऋण तथा सहूलियतपूर्ण ब्याजमा ऋण उपलब्ध गराउने योजना सरकारले अगाडि सारेको छ ।

समग्रमा बागमती प्रदेशको योजना लोकप्रिय भएपनि कार्यान्वयन पक्ष चुनौतीपूर्ण छ । प्रदेशबाट विनियोजन भएका भौतिक पूर्वाधार क्षेत्रका योजनाहरू स-साना योजनाहरू भएकोले खर्चको दृष्टिकोणले धेरै चुनौतीपूर्ण छ । कृषि क्षेत्रमा ब्याजमा दिने अनुदान तथा निर्वाजी ऋण पहुँचचाला र नेताका आफन्तलेमात्र पाउने अवस्था भयो भने सरकारको आलोचना हुनेछ । मुख्यमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रममा जम्मा १५ करोड रुपियैले १० हजार जनालाई स्वरोजगार बनाउने योजना आफैँमा महत्वाकांक्षी छ । सबै क्षेत्रलाई मिलाएर बजेट कार्यान्वयन गर्न चुनौती बागमती प्रदेश सरकारसामु रहेको छ ।

महत्त्वपूर्ण टेलिफोन नम्बरहरू

श्रेणी	नम्बर
प्रसारी कटोलेस	१००
जिला टुटफोन	५२०५९९
बडा प्रहरी	५२०२९९
पशुपतिनगर इलाका	५२०५९९
माइठ इलाका	६२०५५५
महारी इलाका	९८५५०९
फतेह नगर/सुदूरपश्चिम	९८५५०९
बाजार/रुद्रमाडी	९८५५०९
वार्ड नम्बर	१०१
वार्ड नम्बर	१०२
वार्ड नम्बर	१०३
वार्ड नम्बर	१०४
वार्ड नम्बर	१०५
वार्ड नम्बर	१०६
वार्ड नम्बर	१०७
वार्ड नम्बर	१०८
वार्ड नम्बर	१०९
वार्ड नम्बर	११०
वार्ड नम्बर	१११
वार्ड नम्बर	११२
वार्ड नम्बर	११३
वार्ड नम्बर	११४
वार्ड नम्बर	११५
वार्ड नम्बर	११६
वार्ड नम्बर	११७
वार्ड नम्बर	११८
वार्ड नम्बर	११९
वार्ड नम्बर	१२०

मौलिको पात्रो

भौतिक वि.सं. २०७९ असार १८ गते शनिवार २ जुलाई २०२२ । असार शुक्रवस्त्र तृतीया । दिनलाई ११५२ । सूर्योदय: ५:१३, सूर्यास्त: ७:०२ मा हुनेछ । विश्व खेलकुद पत्रकार दिवस ।

आजको राशिफल

राशि	शुभ	दुःख
मेष	धरोल काममा संच	अध्ययनमा प्रगति हुने
वृष	जोस एवम् आंगर बढ्ने	रोग एवम् पिता बढ्ने
मिथुन	प्रयासहरु फलदायी हुने	स्वभावसाधना लाभ पाउने
कर्कट	मान मर्यादामा बृद्धि	अभिमतामा प्रगति गर्न सकिने
सिंह	लेनदेनको विवाद बढ्ने	गलत विचार बढ्ने
कन्या	स्वास्थ्यमा सुधार हुने	काममा अवरोध आउने

पूर्वप्रधानन्यायाधीशको छोरी हुनु मात्र न्यायाधीशको योग्यता हो त ?

दीपकराज जोशी

न्याय परिषदले १९ वैत्र २०७५ मा उच्च अदालतमा १८ र सर्वोच्चमा ५ जना गरी २३ जना न्यायाधीशको नियुक्त गर्ने गरी सिफारिस गर्‍यो । न्यायपरिषदको सिफारिस विवादास्पद भने काहिले हुन सकेन । उक्त सिफारिसमा तत्कालीन पूर्वप्रधानन्यायाधीश रामकमार प्रसाद साहको छोरी हल उच्च अदालत बृद्धका कार्यतर्फ रेफर सालाई समेत नियुक्त सिफारिस गरिएको थियो । साहकी छोरी रेणुका साहले बकिशको प्रमाणपत्र लिएपछि कुनै पनि अड्डा अदालतमा मुद्दामा बहस पैरवी गर्न भएको छैन भने कुरा अहिले मिडियाबाट बाहिर आइसकेको छ । तैपनि न्यायपरिषद यस्तो नियुक्तमा पनि थप लागेको छ ।

सञ्चारमाध्यममा आएको समाचार अनुसार न्यायाधीश रेणुका साहले सिटिडिभिटी भक्तपुरमा नियुक्त भिना प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद बढ्दा तथा परपूरी समितिको २ साउन २०५५ को सिफारिसमा सोही महिनाको १० गतेका निर्णयानुसार तपाईंलाई परिषदको प्रशासकीय अधिकृत (अधिकृत स्तर तृतीय श्रेणी प्र.) पदमा नियुक्त गरियो भनी दिएको पत्रले उहाँ विशुद्ध प्रशासकीय अधिकृतको रूपमा नियुक्त गर्न चर्चा भएको छैन ।

राष्ट्रिय न्यायाधीशका रूपमा उच्च अदालतको न्यायाधीश हुनु भन्ने अर्थमा उक्त नियुक्तिमा राम्रो अर्थमा हेर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी सिटिडिभिटीमा कुनै पनि कानुनी राय वा कानुनी सेवा सम्बन्धित कुनै पनि सेवाको दायर कार्य भएको कुरा कहिले सामोरा गर्नुपर्ने हुन्छ ।

सिंहवाल र कानुन विद्यार्थी नियुक्त गर्दा न्यायपरिषदको तत्कालीन अध्यक्ष हल निम्नबन्धमा परेका चलेन्द्र शमशेर बस्ने परेका थिए । उनी न्यायपरिषदको नेतृत्वमा आउँदा नयाँ नयाँ आइसिए गरियो, न्यायपरिषदका अड्डाचार बढेको, बार र बेच सम्बन्ध समितिलाई नित्य हुने गरी कार्य गरेको कारणले वर्क नेचल बार, सर्वोच्च अदालत बार र सर्वोच्च अदालतका माननीय न्यायाधीशहरूले समेत आन्दोलनमा उत्रेका सहभागीता बनाएका हुन् ।

राष्ट्रिय न्यायाधीशका रूपमा उच्च अदालतको न्यायाधीश हुनु भन्ने अर्थमा उक्त नियुक्तिमा राम्रो अर्थमा हेर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी सिटिडिभिटीमा कुनै पनि कानुनी राय वा कानुनी सेवा सम्बन्धित कुनै पनि सेवाको दायर कार्य भएको कुरा कहिले सामोरा गर्नुपर्ने हुन्छ ।

न्याय परिषदले १९ वैत्र २०७५ मा उच्च अदालतको मुख्य न्यायाधीश वा न्यायाधीशको पद रिक्त हुन आएमा न्याय परिषदले त्यसो पद रिक्त भएको मितिमा तीन महिनाभित्र नियुक्तिका लागि सिफारिस गर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी सिफारिस गर्दा अभिलेख राखिएका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ । तर, रेणुका साह त्यस्तो अभिलेखमा परेको व्यक्ति पनि होइनन् । बरिष्ठता, अनुभव, विषयवस्तुको ज्ञान, कार्यकुशलता, इमान्दारी, निष्पक्षता, पेशागत तथा नैतिक आचरण, सार्वजनिक जीवनमा आर्जन गरेको ख्याति, न्याय र कानुनको क्षेत्रमा गरेको योगदान समेतका दृष्टिकोणबाट न्यायाधीशको पदमा नियुक्त गर्न उपयुक्त भएको व्यक्तिलाई न्यायाधीशमा नियुक्त गर्नु भनेर व्यवस्था समेत न्यायपरिषद ऐनले गरेको छ । रेणुका साहको यस्तो योग्यता समेत पुगेको देखिँदैन । निजले कानुनको क्षेत्रमा कुनै पनि किसिमको योगदान समेत दिएको पाइँदैन ।

कुनै व्यक्तिले आफ्नो योग्यता वा अयोग्यता लुकाई न्यायाधीशको पदमा नियुक्त भएको कुरा जानकारीमा आएमा न्याय परिषदले त्यस्तो न्यायाधीशलाई तुरुन्त पदबाट हटाउन प्रधानन्यायाधीश समक्ष सिफारिस गर्नै हुन्न भनी ऐनमा उल्लेख छ । तर न्यायपरिषदले कुनै 'एक्सा' चलेको छैन ।

न्यायपरिषदको कार्य

२०५७ सालको संविधान हिंदाउन केही कमिपिका व्यक्तिको डिवाइनमा कार्यको थालनी हुन थाल्यो । त्यसको उपर थियो, ०६३ को जनशान्दोलन । अनतरि संविधान आएपछि संविधान सुदृढीकरण भन्दा पनि यसको शोचनका बढी मस्जद हुने गरी न्यायपरिषद सदस्य र न्यायपरिषदका न्यायाधीश नियुक्त हुन थाले । पैसा व्यवसायमा निष्ठावान तथा क्षमतावान व्यक्तिलाई वेलाहा गर्दै राजनीतिक दल बाधक बारका पदाधिकारी, लेवी मुक्तानुसार व्यक्तित्वा कार्यकर्ता वा न्यायपरिषदका प्रशासकीय व्यक्तिको निजी स्वार्थमा सर्वोच्च अदालत र उच्च अदालतको न्यायाधीश नियुक्त गर्ने प्रचलन बढ्दो क्रममा रहेको । यसरी राजनीतिक कारण संस्था धराशरीरी हुँदै गएको देखिन्छ । न्यायपरिषदका अयोग्य व्यक्ति मुख्य स्थानमा नियुक्त हुनु र निरामा रहेको अयोग्यताका कारण गणतन्त्रसमैत संकटमा पर्न सक्छ ।

नियुक्त हुनेमा नेताका दाइभाइ, सालासाली, छोरी भानीज्याई, ल फर्न पाँटेर, फर्ना बर्हिर् सहायताका व्यक्तिको मात्र पर्ने गरेको र ती मध्ये अधिकांश व्यक्तिको उच्च नैतिक चरित्र नभएको देखिने कारणले गर्दा न्यायपरिषदका अड्डाचार मिलाएको हो भन्दा फरक पर्दैन । यस सम्बन्धमा माननीय हरि कुमार् कार्कीबाट आएको प्रतिक्रिया गणतन्त्रक नौकतनाका हिमालीहरूको जालामा गतिनी भ्याएछ । दलीय राजनीतिमा संलग्न नरहेको

कस्तो सपना देख्न पुगेछु कमरेड !

दिनेश रायमाजी

अर्के छ । सामी र संगत पनि अलि हुनुनाहेको छ । कुनै थिनेले पनि चाट र खुचेभले जलै आफ्नो (हामी) बर्लान्दाँ घोडा हिएका त होइनन् ? यति मात्र के भन्नुको थियो, पुस्तकै निराङ्ग । विपनाको योभन्दा अरु केही सम्झना छैन ।

सपना पनि कस्तो-कस्तो देखिने । विपनाके जस्तै कुरा सपनामा पनि आउने । यस्तो सपना देखे भनेर केनैभन्दा सुनाउन पनि सक्छौ । यो त भएकै कुरा हो, केको सपनामा यस्तो देखिँ भनेको हेला भन्नुपर्ने र उडाउनुपर्ने भन्ने छ । निदाएको, कतिथिमा सपना देखेछु भन्ना हुने कुरा भए । तर, के-जस्तो सपना देखेँ त्यो भने गजबको थियो, सपनामा पनि ब्रह्मिन्धन मन नसार्ने सपना ! भोनेपछि कस्तो सपना हेला न भन्न त ?

सपना विधो सपना- मेयर सा'पले उडिँलेको चुल्हाको भन्दा उड्न भेटेमे लिइ गरिरेकेका छ । मयाफालाखल बाहिर समर्थको ठूलो भीड जम्मा भएर मात्रा सगाइरहेको छ । सबैको प्रतिग्रहीनी काली नित्यै हनु हरिने पक्का भयो भनेर । मीनेट मीनेटमा पापी साइरहेका छन्, आँसिएर । केही घण्टा सुक्माई हनु र अँठ कलेटी परेका छन् । केही व हरिने चुनाको मतगणना किन नभए भन्ने कुरा मानेर अब सुत्न पाइन्छ भनी धर्तारि सार्नेका छन् ।

सपना पनि मीनेटमै केरिने, क्या गजब के ! आभा, बहसमान त कस्तोभए अति सुन्दर, सुसुम्नु लागे । धर्तारि फकिने नरै हुँदा हो जस्तो हुने । यता हेरे पनि आँखा बनेको छ, उता हेरे पनि आँखा बनेको छ र मान्छेका मुख छोरेर तारिरेकेका छन् । साँचिकै धर त फकिँने मन नमगाने । साकाशधार पनि उली ताके, त्यसैमा राउटिप मान नै बाने । यस्तो भएपछि धर फकिँने मन सानामा त कसैलाई ? देरीभरि पानेकाका उमेरवस्ताके किनेर किन्दा कुनै निकलिरहेका । तरा पनि यस्तो कि निरन्तर भइरहेको, ती लम् हुन् जस्तै न हुन् । यति के के हो के के, मलाई प्रकृत हुने । योभन्दा बढी सपना देखिनु । यो सपना टुंगिए पनि मिना भने खुलेन । सग्लै अर्को सपना पो देखा गुरु सुनु । सपना पनि कस्तो भने अरुलाई भेटेँ अलिनेको चुनमा धरिल भएको उल्लेखमा काइँ दिनु-पुणे भनेर एपेभार्ड फोन गरिरे । पिपल्ले के भन्दो रहेछु भने, जिल्लाको

कार्यकर्ता हुँ मन्दाँ भेटेको निम्न सम्म भिन्दाहिनू ।' निजी साँचिके पनि पहिलो घण्टीमे फोन उठाउनुहुन् त बा ! सपनामै वित्त बाएँ बिर्सेको कुरो सपनामा देखिन्छ भन्नुहुन्, हो जस्तो लाग्यो । सालसलाम कमेरेड के भन भ्याएको थिएँ पिप कमेरेडले तत्काल जवाफ दिए, हनुहुन नि ! ३ बजेतिर आउनेहोस भेट हुन्छ । उनको जवाफपछि मैने धन्यवाद भनेर फोन काटेछु । अब म अध्ययको धर्तारि लाग्छु । कसैले ३ बज्ना भन्ने धरन्किने पुगेर यताउता हँदै टालिन्छु । धरिपरि घडीमा पनि हँड्ने कति बनेछु भनेर । द्याभकै २ के बनेको थियो मेरो मोबाइलमा घण्टी बयो, नम्बर हेरेको उभै थिरेको रहेछ, उक्तरा खलु कमेरेड भने । उक्तरा थिएँ भने, सुननुहु त कमेरेड, आज खासमा मन्दाँ हेरेँ छैनुहुन । अनिअलि थिएँ ती सबै गइरहेका । अध्यय कमेरेड आराम गरेर पनि उडिन्छभन्नेको छ, तपाईँ हुनुं बने नि आउनेहोस, तपाईँलाई पनि फकेँ टडा जल हिना हेला । हिना नभुला । मैने हस्तु भनेर फोन कस्तेको माले के थिएँ, खुभ्माइने । अर्धैमे मनमा पीर परिसकेको रहेछ ।

यस्तो हालत त हुने सक्दैन हाम्रो मतलु पाटीका शक्तिशाली अध्ययको । मैने सपना भे देखेँ त्यो सपना मालि हो, यथाँ हुँदा भनेर वित्त भुक्तिएँ किनभने अध्यय गाब होइन, उपाध्यय, महासंचिन भोजुके कमेरेड कुनै तिम्किंटा वा एएरपोर्ड जेवा वा एएरपोर्डबाट केही सोट्टिभरि आराम गर्न जेवा स्वागत गर्ने कार्यकर्ताको तीटी देखिरेकेको मैने यस्तो भूटा सपना फल्नाउने कुरा पनि भएल । ह्या यस्तो भूटा सपना देखेछु भनेर यस्तो कोटेरे फोरेको त फेरि भुक्तिएँ भएर सपना देख्न थाले सरिकेछु । त्यो दिन त एकरातामा कतिथि सपना देखेछु कि सपनामे सपना देखेर धरिरेकेको म त । विशाल हल रहेछ । मन्चेको थप, साधारण कुटीरमा अध्यय र धरिपरि पारिषदका कुसीमा धरिरेकेका कमेरेडहरू बसेका । र, तल सरोचमा टाउन्ड मनम्देहरू, पुटेर कुसी पनि छाडि हुँदै ।

अध्ययले हँडिँदै माइकाबाट गाँगे चोरी जोकोले देखाउँदै भनिरेकेका कि हो यस्तो हनुहुँदो कार्यकर्ताको बोधा र जेवा ! पाटीको एक अड्डामा यसरी हजारौँ संख्यामा उपस्थित भएर मनले बडाउने काम गर्नुहुँदो । तपाईँहरूको यो उपस्थितिमे मन्दाँ भए उहाँ भिलेको छ । यो उपस्थिति विपरीतको

-नामाएः जनकबाबु

